

Dit artikel is verschenen in en geschreven voor het tijdschrift [Juridisch up to Date](#). Het artikel is met veel aandacht en zorgvuldigheid geschreven, maar bevat informatie van algemene aard. Juridisch advies is echter altijd maatwerk. Wint u dus altijd deskundig juridisch advies in. (Lees onze disclaimer).

JutD 2017/16, p. 19

Verstoorde verhoudingen onvoldoende voor slagen uittreedvordering bij familiebedrijf

Door mr. A.C. van Campen, advocaat bij Van Iersel Luchtman N.V. te 's-Hertogenbosch

Inleiding

De rechtbank Midden-Nederland heeft bij vonnis van 26 juli 2017 een zogeheten uittreedvordering afgewezen. De kwestie betrof een familiebedrijf, waarbij de relatie tussen vijf broers escaleerde. Het louter bestaan van verstoorde verhoudingen binnen het bedrijf is echter in casu onvoldoende om aandeelhouders te dwingen om aandelen in de vennootschap over te nemen. De uitspraak toont aan welke hoge eisen de rechter stelt om te komen tot toewijzing van een vordering uit hoofde van art. 2:343 Burgerlijk Wetboek. Ook wanneer het gaat om een familiebedrijf dient er sprake te zijn van een situatie waarin het voortduren van het aandeelhouderschap in redelijkheid niet meer kan worden verlangd.

Feiten

De uitspraak betreft een familiebedrijf waarin een vijftal broers via hun persoonlijke vennootschappen elk 20% van de aandelen houden in het kapitaal van de holding. Deze holding houdt op haar beurt alle aandelen in het kapitaal van een tweetal dochtervennootschappen. De vennootschappen houden zich bezig met goederenvervoer over de weg, landschapsinrichting, een groothandel in hout en primaire houtbewerking. Door de vennootschappen van de broers zijn diverse leningen verstrekt aan het familiebedrijf. Ook staan zij borg jegens de financierende bank van het bedrijf.

Tot 2014 werd het bestuur van de holding gevormd door de vijf persoonlijke vennootschappen van de broers. Nadien is een externe bestuurder van de holding en de dochtervennootschappen aangesteld, waarbij de persoonlijke vennootschappen van de vijf broers zijn teruggetreden als bestuurder.

Vervolgens zijn de broers in onmin geraakt, waarbij in enigerlei mate sprake lijkt van blokvorming tussen één broer (hierna: A) en zijn vier andere broers. A is woonachtig in een woning die is gelegen naast het bedrijfsterrein van het familiebedrijf. Ook is relevant om te melden dat de zoon van A voorheen eveneens werkzaam was voor een van de dochtervennootschappen, maar nadien zijn eigen bedrijf heeft opgericht. Dit bedrijf houdt zich bezig met werkzaamheden die verwant zijn aan de werkzaamheden van het familiebedrijf. Daarop heeft het familiebedrijf jegens A aanspraak gemaakt op betaling van een boetebedrag wegens schending van het non-concurrentiebeding (dan wel onrechtmatig handelen). Hierover is met succes een kort geding gevoerd tegen A.

Conventionele en reconventionele vordering

A is daarop een bodemprocedure gestart tegen het familiebedrijf en de vennootschappen van zijn broers, waarbij een groot aantal vorderingen is ingesteld. Deze vorderingen lopen uiteen van de terugbetaling van leningen tot medewerking aan ontslag uit de borgstelling jegens de bank. De hoofdvordering van A betreft de vordering tot uittreding ex artikel 2:343 BW, waarbij van de overige broers gevorderd wordt dat hun vennootschappen de aandelen van A moeten overnemen. Deze vordering wordt onderbouwd door een groot aantal beweerde gedragingen en gebeurtenissen: lasterlijke uitlatingen, lichamelijk geweld, schending van privacy, geluidsoverlast etc. Door de overige broers wordt deze gang van zaken echter gemotiveerd betwist.

Daarnaast is namens het familiebedrijf en de vennootschappen van de broers een reconventionele vordering ingesteld gebaseerd op een vermeende schending van het geheimhoudings- en concurrentiebeding. A verweert zich tegen deze vordering door onder meer aan te voeren dat door de terugtrekking als bestuurder in 2014 de managementovereenkomst is geëindigd en inmiddels het concurrentiebeding is vervallen.

Oordeel rechtbank Midden-Nederland

De rechtbank wijst zowel in conventie als in reconventie de vorderingen af.

conventie

Voor wat betreft de vordering in conventie overweegt de rechtbank daarbij het volgende ter zake de uittreedvordering. De rechtbank stelt allereerst vast dat gedaagden alle aan hen verweten gedragingen en omstandigheden, waarop de uittreedvordering is gebaseerd, gemotiveerd betwisten en een geheel andere toedracht geven. Daarbij stellen zij omstandigheden die volgens hen tot de conclusie leiden dat het juist A is, die de rechten en belangen van gedaagden schaadt, wat A op zijn beurt heeft betwist. Gelet op de over en weer gestelde omstandigheden is in rechte niet vast komen te staan dat de positie waarin A verkeert, het gevolg is van gedragingen van de medeaandeelhouders, aldus de rechtbank.

De constatering dat de persoonlijke verhoudingen danig zijn verstoord en het uiteengaan van partijen de meest wenselijke of aangewezen oplossing lijkt, is onvoldoende om een vordering ex artikel 2:343 BW (met vergaande gevolgen voor de aandeelhouders die worden verplicht om de aandelen over te nemen) toe te wijzen. Daarbij acht de rechtbank van belang dat alle aandeelhouders op hetzelfde moment vrijwillig als bestuurder zijn teruggetreden, gezamenlijk hebben besloten om een externe bestuurder aan te stellen, de aandeelhoudersverdeling ongewijzigd is gebleven, A hetzelfde als de andere aandeelhouders is behandeld en de rechten als aandeelhouder kon uitoefenen.

Ook de overige nevenvorderingen in conventie worden afgewezen, vanwege het falen van de hoofdvordering. De rechtbank acht daarbij ook relevant dat de externe bestuurder A op verschillende momenten de mogelijkheid heeft gegeven tot inzage van stukken, van welke mogelijkheid A geen gebruik heeft gemaakt. Ook acht de rechtbank relevant dat de jaarrekening over 2014 en 2015 volgens de wettelijke regels tot stand is gekomen, zonder dat A bezwaren heeft ingebracht.

reconventie

In reconventie overweegt de rechtbank dat het non-concurrentiebeding is vervallen als gevolg van het terugtreden door A als bestuurder van het familiebedrijf in 2014. De vordering tot het opleggen van een verbod tot het benaderen van relaties wordt eveneens afgewezen, aangezien in de managementovereenkomst in het geheel geen relatiebeding was opgenomen.

Achtergrond uittreedvordering

Art. 2:343 BW bepaalt dat de aandeelhouder die door gedragingen van zijn medeaandeelhouder(s) zodanig in zijn rechten of belangen is geschaad, dat in redelijkheid niet langer van hem kan worden gevergd dat hij aandeelhouder blijft van die medeaandeelhouders kan vorderen dat zijn aandelen worden overgenomen. Het artikel is onderdeel van de geschillenregeling zoals deze in afdeling 1 van titel 8 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is neergelegd.

Bij invoering per 1 oktober 2012 van de Wet vereenvoudiging en flexibilisering van het BV-recht is de geschillenregeling ingrijpend gewijzigd. De wijzigingen hadden met name ten doel om de doorlooptijd van de geschillenregeling aanzienlijk te verkorten.¹ Van de geschillenregeling werd vanwege de lange duur van de procedure tot aan de wijzigingen in 2012 namelijk maar weinig gebruik gemaakt.² Door de wetwijziging is gaat de afnameplicht van de aandelen direct in op het moment dat er een uitvoerbaar bij voorraad verklaard vonnis wordt betekend. Ook is thans in art. 2:343 BW bepaald dat de vordering tot uittreding ook tegen de vennootschap zelf kan worden ingesteld.

Commentaar

De wetwijzigingen in de geschillenregeling hebben de populariteit van de procedure verhoogd, maar de onderhavige uitspraak toont aan dat het middel niet altijd met succes kan worden aangewend. De norm om overige aandeelhouders of de vennootschap zelf te dwingen om aandelen over te nemen is een stringente. De gevolgen zijn immers verstrekkend. De uitspraak toont aan dat de aanwezigheid van verstoorde verhoudingen op zich onvoldoende is om de vordering tot uittreding toe te wijzen. Het feit dat hier sprake is van een familiebedrijf maakt dat niet anders. Uiteraard speelt bij het oordeel van de rechtbank Midden-Nederland ook een rol dat partijen elkaar op veel feitelijke gebeurtenissen en gedragingen volstrekt tegenspreken.

De vraag doet zich voor of broer A er wel wijs aan heeft gedaan om te kiezen voor het zware middel van de uittreedvordering. Wellicht had het starten door A van een enquêteprocedure meer voor de hand gelegen in de gegeven situatie. De voor toewijzing van die procedure geldende norm betreft het aantonen van de aanwezigheid van 'gegronde redenen om te twijfelen aan een juist beleid'. Daarbij zijn verstoorde aandeelhoudersverhoudingen doorgaans al een aanwijzing dat getwijfeld kan worden aan een juist beleid. Hoewel uit de uitspraak lijkt te kunnen worden opgemaakt dat A van zijn aandeelhoudersrechten wel gebruik heeft kunnen maken, had de gang van zaken rondom de vermeende schending van het non-concurrentiebeding mogelijk ook al voldoende kunnen zijn om de

---

¹ Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek, twaalfde druk, 2017, p. 1699.

² Ter illustratie: de procedure leidend tot het arrest HR 27 januari 2012, JOR 2012/107 (*Hooymans*) duurde maar liefst 12 jaar.

Ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam te verzoeken om over te gaan tot het bevelen van een onderzoek en tot het nemen van enkele onmiddellijke voorzieningen. Het oordeel van de rechtbank in reconventie geeft immers aan dat het bestuur van het familiebedrijf in dat opzicht niet juist jegens A gehandeld heeft.

Slotsom

Voor toewijzing van een uittreedvordering ex art. 2:343 BW is nodig dat wordt aangenomen dat de positie van de eisende aandeelhouder zodanig benard is dat het aandeelhouderschap in redelijkheid niet meer van hem kan worden verlangd. Het enkele gegeven dat de verhouding tussen aandeelhouders ernstig is verstoord, is onvoldoende om een uittreedvordering toe te wijzen. In de onderhavige omstandigheden had het starten van een enquêteprocedure wellicht meer soelaas geboden aan (alle) partijen.